

HISK37: Kurs i metod och teori

Lärare Yvonne Maria Werner

E-mail: Yvonne.Werner@hist.lu.se

Kursens mål och upplägg

Kursens syfte är:

- att förmedla kunskap om viktiga strömningar inom historieforskningen, metदानvändning och teoretiska perspektiv i historiografisk belysning
- att ge fördjupade insikter om de villkor under vilka historisk forskning skapas och om den metodologiska och teoretiska mångfald som präglar historisk forskning
- att utveckla förmågan till självständig problemdiskussion och kritisk bearbetning av källmaterial och vetenskaplig litteratur med sikte på att skriva en vetenskaplig uppsats
- att diskutera och kritiskt reflektera över historievetenskapens användning och historikernas samhälleliga och etiska ansvar

I kursen behandlas metदानvändning och teoretiska perspektiv i historiografisk belysning. Den belyser den mångfald av infallsvinklar och den metodologiska och teoretiska pluralism som råder inom historisk forskning. Kursen är nära relaterad till uppsatskursen och ger en teoretisk och metodologisk grund för examensarbetet.

Undervisningen består av *föreläsningar och seminarieövningar*. **Samtliga seminarier är obligatoriska.** Ni förväntas delta aktivt i seminarierna och läsa ett visst pensum till varje övning. Examinering sker genom **aktivt deltagande i seminarierna och genom författande av en essä** med utgångspunkt från kurslitteraturen. Essän bör omfatta runt 8 sidor (dock max 15) med 12 punkter, radavstånd 1,5; används enkelt radavstånd blir sidantalet mindre.

Kursen inleds med en introduktionsföreläsning som ger en översikt över historievetenskaplig metod och teori i ett historiskt perspektiv jämte en allmän presentation av kursens innehåll och upplägg. Vid detta tillfälle utdelas ett häfte med angivande av de texter ni ska ha läst till varje gång och med frågor till dessa texter. Dessa frågor tjänar som underlag för diskussionerna på de följande tio seminarierna. Ni kommer att delas in i smågrupper, och varje seminarium inleds med diskussion i dessa smågrupper. Varje grupp har ansvar för specifika frågekomplex och inleder diskussionen kring dessa. Men alla deltagare läser givetvis alla texter och tittar på alla frågor. Kursen avslutas med en sammanfattning de teoretiska och metodologiska perspektiv angreppssätt som behandlats under kursens gång jämte en diskussion om kursens lärdomar och insikter, problem och utmaningar.

Grundboken på kursen är *Historikerns hantverk: om historieskrivning, teori och metod* av Louise Berglund och Agneta Ney (2015). Några kapitel läses mera noggrant, andra fungerar som bakgrundmaterial. Merparten av de övriga texterna finns att ladda ner digitalt. Övriga har samlats i ett kompendium som kommer att delas ut i samband med introduktionsföreläsningen. Det kostar 120 kronor.

Litteraturlista

Huvudbok är Louise Berglund & Agneta Ney, *Historikerns hantverk: om historieskrivning, teori och metod*, Lund 2015 – Läses i urval (ca 100 sidor)

Artiklar

Vissa av artiklarna är nerladdningsbara eller tillgängliga via Live@Lund, andra finns att köpa i kompendieform (markeras med *)

Bagerius, Henric & Christine Ekholst, ”En olydig sodomit. Om Magnus Eriksson och det heronormativa regentskapet”: *Scandia* 2007:2, s. 7-28 (21 s.)

Bergman, Karl: ”Borgaren och militärstaten. Den tidigmoderna stadens politiska kultur: *Historisk tidskrift* 2008:4, s. 621-644 (23 s.)

Brilkman, Kajsa: ”Konfessionalisering, konfessionskonflikt och konfessionskultur under tidigmodern tid”: *Scandia* 2016:1, s. 93-103 (10 s.)

* Brown, Callum: *Postmodernism for historians*, London 2005, s. 3-10, 117-119, 144-148, 180-181 (15 s)

* Börjesson, Mats; *Diskurser och konstruktioner. En sorts metodbok*. Lund 2003, s. 15-30 (15 s.)

Darnton, Robert: ”The great cat massacre”: *History Today* 1984, vol 34, s. 7-15 (9 s.)

* Dahlgren, Stellan & Anders Florén, *Fråga det förflutna. En introduktion till modern historieforskning*, Lund 1996, s. 160-168, 200-204 (12 s.)

Eklöf Amirell, Stefan: ”Den världshistoriska vändningen. Möjligheter och problem i relation till svensk historisk forskning: *Historisk tidskrift* 2008:4, s. 647-668 (21)

* Ferm, Olle: ”Bengt Jönsson Oxenstierna. Riddare. lagman, riksföreståndare och boksamlare”: *Bengt Jönsson Oxenstierna och hans värld*. Red Olle Ferm, Staffan Nyström. Stockholm 2004, s. 13-31, 201-209 (27)

* Harald Hjärne, ”Om politiska omdömen i historien. Föredrag i Historiska föreningen i Uppsala den 4 dec. 1886”, *Samlade skrifter*, 4, *Samfundsliv och tankevärld*, Stockholm 1940, s 100–116 (17)

* Hirdman, Yvonne: ”Vad är kvinnohistoria”: *Kvinnohistoria*, Stockholm 1993, s 7–23 (16)

Jarrick, Arne: ”Källkritiken måste uppdateras för att inte reduceras till kvarleva”: *Historisk Tidskrift* 2005:2, s. 219-231 (12 s.)

- * Johansson, Alf W: "Biografen och den svenska historievetenskapen": *Med livet som insats. Biografen som historisk genre*. Red. Henrik Rosengren, Johan Östling. Lund 2007, s. 19-30 (11)
- Karlsson, Klas-Göran: *Med folkmord i fokus. Förintelsens plats i den europeiska historiekulturen*. 2008:6, s. 10-15, 65-85 (25)
- Liedman, Sven-Eric: "Den historisk-kritiska skolan i idéhistorisk belysning": *Scandia* 1975, s. 249-269 (20 s.)
- Liljefors, Max & Ulf Zander, "Det neutrala landet Ingenstans. Bilder av andra världskriget och den svenska utopin": *Scandia* 2003:2, 209-240 (31 s)
- Marklund, Andreas: *Gossen & husbonden. Ideal, individ och äktenskap i 1700-talets Sverige: Bedrägliga begrepp. Kön och genus i humanistisk forskning*. Red. Gudrun Andersson. Uppsala 2000, s. 177-194 (17 s.)
- Neunsinger, Silke: "Cross-over! Om komparationer, tranferanalyser, histoire croisée och den metodologiska nationalismens problem": *Historisk tidskrift* 2010:1, s. 3-23 (20)
- Odén, Birgitta: "Det moderna historisk-kritiska genombrottet i svensk historisk forskning", *Scandia* 1975: 41 (23)
- * Odén, Birgitta: *Leda vid livet. Fyra mikrohistoriska studier om självmordets historia*, 1998, s. 1-5 (5.s.)
- Petersson McIntyre, Magdalena:"Mode Vardagspraktik och tidsangivelse": *Historisk tidskrift* 2010:4, s. 676-690 (14 s.)
- Rodell, Magnus: "Om den rumsliga vändningen och ett fredsmonument": *Scandia* 2008:2, s. 15-30 (15)
- Salomon, Kim: "Den kulturella vändningens provokationer": *Scandia* 2009:1. s. 61-80 (19)
- * Salomon, Kim: "Symboler och ritualer i politisk samtidshistoria": *Den mångfaldiga historien*, Roger Qvarsell & Bengt Sandin (red), Lund 2000 (15. s.)
- Sandén, Annika & Joachim Östlund, "Medkänslans makt och gränser. Nya linjer i känslornas historia": *Historisk tidskrift* 2010:4, s. 593-614 (21 s.)
- Selling, Jan: "Ideologisk kamp om levande historia": *Historisk Tidskrift* 2010:2, s. 265-277 (13).
- Sjöberg, Maria: "Hade jorden ett kön? Något om genuskonstruktion i det tidigmoderna Sverige", *Historisk tidskrift* 1996, s 362–396 (35)
- Torstendahl, Rolf: "Källkritik, metod och vetenskap": *Historisk Tidskrift* 2005:2, s. 209-216 (15 s.)
- Thompson, E P: "The Moral Economy of the English Crowd in the Eighteenth Century": *Past and Present* 1971:50, s. 76-136 (60 s.)
- Trenter, Cecilia: "I mötet med minnet – historiekulturer i Skandinavien": *Historisk tidskrift* 2002:2, s. 289-307 (18)
- Österberg, Eva: "Civilisationen, våldet och kvinnorna": *Kvinnor och våld. En mångtydig kulturhistoria*, Lund 2005, s. 285-300 (15)
- Till detta kommer textutdrag ur en doktorsavhandling, som tas som utgångspunkt för diskussionen på det sista seminariet*

Ca 690 sidor

Schema

Introduktionsföreläsning i sal B237

30/8 15.15-17

Seminarieövningar

Gruppsamtal i salar inom parentes

6/9 12.15-14 sal B240 (B338 & 353)

6/9 15.15-17 sal B240 (B353 & 366)

13/9 13.15-16 sal B352 (B338 & 366)

15/9 10.15-12 sal B336 (B338 & 353)

19/9 10.15-12 sal B429 (B338 & 365)

22/9 12.15-14 sal B240 (B338 & 353)

22/9 15.15-17 sal B240 (B338 & 366)

Avslutande seminarium

25/9 13.15-16 sal B339 - med paus (B338 & 353)

Hemtentan ska vara insänd (digitalt) senast den 2 oktober kl. 16

Planering av undervisningstillfällena

Introduktion till studiet av teori och metod i historisk forskning

Läs: Berglund & Ney, kapitel 1

Seminarium 1. Metoden i fokus: källkritik och paradig - 6/9 fm

Berglund & Ney, s. 34-42, 147-149

Hjärne 1886

Jarrick 2005

Liedman 1975

Odén 1975

Torstendahl 2005

Seminarium 2. Från strukturhistoria till postmodernism - 6/9 em

Berglund & Ney, s. 40-46, 82-85, 105-107, 121-124, 159-161

Dahlgren & Florén 1996

Börjesson 2003

Brown 2004

Salomon 2009

Seminarium 3. Genusteori och intersektionalitet - 13/9

Berglund & Ney, s. 94-101

Bagerius & Ekholst 2007

Hirdman 1988 & 1993

Marklund 2000

Sjöberg 1996

Seminarium 4. Aktörsperspektiv och moderniseringsteorier - 15/9

Berglund & Ney, s. 74-77, 101-105, 109-110

Bergman 2008

Brilkman 2015

Johansson 2007

Ferm 2004

Oden 1998

Österberg 2005

Seminarium 5. Historiebruk, historiekultur, bildanalys och materialitet- 19/9

Berglund & Ney, s. 138-142, 173-174
Karlsson 2008
Petersson McIntyre 2014
Trenter 2002
Liljefors & Zander 2003
Selling 2010

Seminarium 6. Från socialhistoria till den nya kulturhistorien - 22/9 fm

Berglund & Ney, s. 89-93
Darnton 1987
Thompson 1983
Salomon 2000

Seminarium 7. "Vändningar" – globalhistoria, rum och känslor - 22/9 em

Eklöf Amirell 2008
Rodell 2008
Neunsinger 2010
Sandén & Östlund 2010

Seminarium 8. Att formulera frågor och söka förklaringar - 25/9

Exempeltext: Mats Hallenberg, *Kungen, fogdarna och riket. Lokalförvaltning och statsbyggande under tidig Vasatid*, Stockholm 2001 (Inledning och sammanfattning - finns i kompendiet)

Avslutande diskussion - 25/9

Diskussion kring kursens lärdomar, problem och utmaningar samt frågor rörande hemtentan och dess utformning.

Hemtentan

Hemtentan ska ha karaktären av en essä och dels ta fasta på teoretiska eller metodologiska analysperspektiv (runt 4 sidor), dels innehålla reflexioner kring forskningstraditioner som vi diskuterat under kursens gång. Ta upp för- och nackdelar, styrkor och svagheter samt egna funderingar och kritiska reflexioner. Resonera även kring vad den valda traditionen säger oss om historievetenskapens ställning i samhället och forskarens samhälleliga ansvar (runt 4 sidor). *Försök att integrera så stor del av kurslitteraturen som möjligt i din text.*

Teoretiska och metodologiska analysperspektiv

Välj att diskutera *endera* av nedanstående analysperspektiv. Du ska alltså antingen koncentrera dig på problemområde 1 eller 2 – inte båda. Frågorna nedan kan tjäna som vägledning:

1. Reflektera med angivande av konkreta exempel över *teoriernas* roll inom historievetenskapen.

Vilka argument kan användas för att bruk av teorier i historisk forskning? Hur har olika traditioner inom ämnet sett på behovet av teorier? Vilken kritik kan riktas mot teorianvändning? Hur ser du själv på frågan om teorianvändning inom historievetenskapen?

ELLER

2. Diskuterar olika *metodiska angreppssätt* inom historievetenskapen.

Vilka skillnader finns? Och vad förenar? Ge med hänvisning till några av de texter vi tagit upp konkreta exempel på olika metodiska inriktningar och hur de kan tillämpas? Hur speglar synen på källkritiken historievetenskapens utveckling och ideologiska förändring?

Historievetenskapliga traditioner och teoretiska perspektiv

Presentera en *historievetenskaplig tradition eller skolbildning* (historicismen, den källkritiska skolan, mentalitetshistoria, genushistoria, kulturhistoria, postmodernismen, känslöhistoria etc.) eller ett *teoretiskt perspektiv* (moderniseringsperspektiv, diskurst teori, genusteori, aktörs perspektiv, historiematerialism etc.). Redogör kortfattat för grunddragen i traditionen/perspektivet och diskutera vilka likheter och skillnader som finns i förhållande till andra teoretiska infallsvinklar och traditioner. Vilka fördelar finns det med att arbeta med den valda teoribildningen? Och vilka begränsningar och faror? Konkretisera med exempel från kursens texter!